

би можливість для ефективного пошуку обдарованих учнів і залучення їх до дослідницької діяльності;

– створити програмні та методичні матеріали для підтримки наукової та науково-технічної діяльності обдарованих учнів через систему спеціалізованих, загальноосвітніх і позашкільних закладів, зокрема Малої академії наук України, як цілісної системи розвитку інтелектуально обдарованих учнів в Україні на засадах поєднання формальної і неформальної освіти;

– налагодити співпрацю Інституту та інших наукових установ НАПН України з Малою академією наук України та урізноманітнити її форми, оскільки в структурі академії є підрозділи, що досліджують проблеми обдарованості і могли б використати потенціал МАН як експериментальний майданчик для упровадження своїх розробок;

– забезпечити ширше представлення і популяризацію результатів спільної діяльності Інституту обдарованої дитини та Малої академії наук України в засобах масової інформації, інтернет-середовищі, соціальних мережах.

ФУНДАМЕНТ ІННОВАЦІЙНИХ РЕФОРМ

Семиноженко В.П.

(Київ, Україна)

Механізми венчурного фінансування є однією з найважливіших складових інноваційної інфраструктури. У більшості країн світу саме венчурні та «посівні» фонди беруть на себе ризики, пов'язані зі створенням інноваційних та наукомістких проектів. В Україні наразі діють понад сто венчурних фондів. але сфера їхньої діяльності – це будівництво й торгівля. отже, ми маємо повернутися до справжнього розуміння венчурних механізмів і застосовувати їх системно – без цього наукові розробки не зможуть дійти до реальної економіки в обсязі, потрібному, аби вона стала на інноваційні рейки. У цьому напрямку вже робляться конкретні кроки. Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України ініціювало створення Українського венчурного фонду та Фонду підтримки малого інноваційного бізнесу.

Розвиток національної венчурної компанії (НВК) здійснюватиметься поетапно. на першому етапі створюється державне підприємство «Національна венчурна компанія», яке підпорядковується Держінформнауки й фінансово підтримує інноваційні проекти шляхом пільгового кредитування, компенсації відсоткових ставок за банківськими кредитами та надання гарантій. на цьому ж етапі слід внести зміни до Податкового кодексу й запровадити фіскальні механізми підтримки виконавців інноваційних проектів. такі зміни потрібні для того, щоб надані державою через національну венчурну компанію кошти не відбирала сама ж держава, стягуючи податки. на першому етапі також необхідно спростити порядок державної реєстрації інноваційних проектів, щоб мінімізувати бюрократичні перепони, та внести зміни до Закону «Про інноваційну діяльність», який наразі передбачає лише кредитування, але не венчурне фінансування.

На другому етапі має відбутися акціонування національної венчурної компанії. Потрібно створити публічне акціонерне товариство, 100 % акцій якого належить державі, й ухвалити рішення про додатковий випуск акцій та продаж їх інвесторам. на цьому етапі НВК залучатиме кошти вітчизняних та іноземних банків, ЄБРР, інших міжнародних венчурних компаній. Публічне акціонерне товариство «Національна венчурна компанія» здійснюватиме фінансування високотехнологічних проєктів за рахунок залучених коштів, створюючи стартап-компанії.

На третьому етапі НВК разом з інвесторами на конкурсних засадах обере компанію для управління активами та утворить пайові інноваційні фонди спільного інвестування з перспективних напрямів розвитку науки і техніки.

Підкреслю, що дуже актуальним завданням є залучення до співпраці іноземних венчурних компаній, адже вітчизняний бізнес досі неохоче здійснює інвестиції в ризиковані проєкти. Отже, участь у венчурному фінансуванні в Україні ЄБРР не тільки принесе кошти, а й стане позитивним сигналом для українських учасників фондового ринку.

Крім досягнення безпосередньої мети – стимулювання розвитку вітчизняного високотехнологічного бізнесу – діяльність національної венчурної компанії дасть можливість вирішити низку інших гострих проблем. насамперед – сприятиме поверненню науки у вищі навчальні заклади, адже вони зможуть створювати власні стартап-компанії. Це, у свою чергу, зменшить вплив молодих спеціалістів з України за кордон, адже наразі фахівці залишають країну не тільки через низькі зарплати, а й через відсутність тут кар'єрних перспектив.

Ще одна проблема полягає у тому, що технологічні розробки, пропонувані українськими науково-дослідними інститутами та науковцями ЗВО, здебільшого перебувають на «передпосівній» стадії. однак діяльність венчурної компанії націлена на швидке розкручення підприємств, а не на «посів», який також потребує фінансування. «Посівну» функцію може взяти на себе Фонд підтримки малого та середнього інноваційного бізнесу, створення якого є у наших найближчих планах. Держава має продемонструвати бізнесу, що інноваційна діяльність є для неї пріоритетом, що вона сама вкладає ресурси у становлення високотехнологічних компаній і фірм. тоді в цю сферу обов'язково прийдуть і приватні кошти.

Минулого року світ відзначив 20-річчя нанотехнологічної ініціативи США, яка надала поштовх відповідним дослідженням у країнах ЄС і Японії та відкрила нову еру науково-технологічного розвитку. Україна нині здатна стати лідером на світовому ринку за такими напрямами у галузі нанотехнологій, як суперконденсатори, синтез порошків, біоімплантанти, біомаркери, аморфні матеріали, мембрани різного призначення та матеріали тертя. Значних успіхів досягнуто й у використанні нано- та біотехнологій у сфері медицини та фармацевтики. Зробивши ці напрями пріоритетними, ми отримуємо можливість суттєво розширити високотехнологічний сектор економіки. Застосування нанотехнологій у медицині, сільському господарстві та сфері охорони навколишнього середовища дасть змогу значно підвищити якість життя громадян і водночас зміцнити безпеку держави.

Наразі в Україні реалізується Державна цільова науково-технологічна програма «нанотехнології та наноматеріали». Її метою є формування наноіндустрії, що передбачає, зокрема, створення промислово-технологічної інфраструктури, сприяння використанню результатів фундаментальних і прикладних досліджень у реальному секторі економіки, а також підготовку висококваліфікованих наукових та інженерних кадрів. Головне на сьогодні – показати реальні результати впровадження в економіку розробок у сфері наноматеріалів, наноелектроніки та нанофотоніки. Для комерціалізації винаходів та запуску їх у серійне виробництво ми маємо використовувати можливості міжнародної співпраці. Так, перспективи подібної співпраці з Росією наявні у сфері наномедицини та наноматеріалів, зокрема у виробництві й використанні багаточастотних конденсаторів, а також нанопорошків.

Варто зазначити, що з кожним роком вплив нанотехнологій збільшуватиметься практично в усіх технологічних кластерах – від електроніки до медицини. Наприклад, нанобіотехнології мають ключове значення для розроблення й виробництва оригінальних лікарських засобів. Згідно з нещодавно прийнятою Державною цільовою науково-технологічною програмою розроблення новітніх технологій створення вітчизняних лікарських засобів для забезпечення охорони здоров'я людини та задоволення потреб ветеринарної медицини в Україні буде сформовано відповідну технологічну базу, адже саме сучасні досягнення у галузі нанобіотехнологій здатні істотно скоротити як термін, так і вартість створення нових лікарських засобів.

Результати, яких Україна досягла у сфері нанотехнологій, дають змогу нашій країні виглядати досить достойно у світі, проте ми маємо відшукати оригінальні ніші в цій галузі й потужно заявити про себе. Інтелектуальний і технологічний потенціал для цього у нас, безперечно, є.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Гриньов Б.В., Бубенко П.Т.
(Київ, Україна)

Активність дослідження проблем переходу національної економіки в інноваційну фазу розвитку, чисельні публікації на цю тему дають цілком кваліфіковані відповіді на питання – як побудовані сучасні економіки інноваційного типу, коли і завдяки чому вони виникли у розвинутих країнах, і що сприяє появі подібних економік у державах нової хвилі розвитку.

Характерними ознаками таких економік і факторами, що сприяють їх успішному функціонуванню, є такі: *по-перше*, нова ідеологія розвитку і адекватна їй державна політика, яка дозволяє концентрувати ресурси суспільства на чітко окреслених державою національних пріоритетах і забезпечує правову, фінансову і інституціональну їх підтримку; *по-друге*, наявність у пріоритетних галузях великих національних компаній, що здійснюють масштабні програми виробництва і просування на ринки конкурентноспроможної продукції; *по-третє* – сучасна мережа інноваційної інфраструктури. Далі йдуть ефективні науково-технічний і освітянський комплекси, розвинутий малий і середній наукомісткий бізнес, технологічно організовані виробництва, а також культура і традиції інноваційного підприємництва [3].